

MEMO aan Raad

Aan : De raad van gemeente Noordoostpolder

Van : Burgemeester en wethouders van de gemeente Noordoostpolder

Datum : 6 december 2023

Onderwerp : **Evaluatie effecten aanpassing winkeltijdenverordening**

Beleidsreferentie

1. Raadsbesluit No. 22,0001539-1 d.d. 17 november 2022: vaststelling 'Verordening Winkeltijden Noordoostpolder 2022'.
2. Toezegging 22.0079 commissie 1 november 2022: 'Wethouder Verduin zegt toe bereid te zijn om na een (half)jaar een evaluatie te houden, al dan niet met BVN en CME samen om te kijken of de nu beoogde effecten over de winkelpenstelling zo uitpakken zoals we dat nu willen'.
3. Coalitieakkoord 2022-2026 'Ruimte voor Elkaar: 'In afstemming met onze ondernemers spannen we ons in om onnodige regels en beperkingen weg te nemen'

Inleiding

Op 17 november 2022 heeft u ingestemd middels de aanpassing van de winkeltijdenverordening met het verruimen van de winkeltijden, waarmee ondernemers de keuzevrijheid hebben gekregen om hun winkels te openen op alle zondagen.

Voorafgaand aan de besluitvorming heeft wethouder Verduin in de commissie Bestuur, Financiën en Economische zaken op 1 november 2022 u toegezegd om een evaluatie te houden over de beoogde effecten van de zondagopenstelling. De reden dat u om deze evaluatie heeft gevraagd lag onder meer in de zorgen over de effecten voor de (kleinere) ondernemers in de dorpen en/of voor de ondernemers die ervoor kiezen om niet op zondag open te gaan en voor de gevolgen van de volledige ruimte die de ondernemers krijgen zonder regierol van de gemeente.

De evaluatie heeft plaatsgevonden. Met deze memo informeren wij u daarover.

In deze memo staan het proces en de uitkomst van de evaluatie beschreven. Het bijgevoegde verslag geeft u inzicht in welke ondernemers meegewerkt hebben aan deze evaluatie, welke vragen wij hebben besproken met de ondernemers en wat hun reactie daarop was.

Het proces van de evaluatie

Om de effecten van de verruiming van de winkeltijdenverordening goed in beeld te krijgen, zijn ondernemers op verschillende manieren bevraagd.

De ondernemers die in het voortraject zijn uitgenodigd, hebben een uitnodiging gekregen voor een evaluatiebijeenkomst in juli 2023. In totaal waren dat negenentwintig ondernemers: de vertegenwoordigers vanuit de dorpen, de klankbordgroep Detailhandelsvisie en stichting Centrummanagement Emmeloord (CME).

Elf ondernemers hebben hier gehoor aan gegeven. Zij waren aanwezig bij de evaluatiebijeenkomst. Deze ondernemers maken allemaal gebruik van de ruimte van de zondagopenstelling. Daarnaast hebben twee ondernemers gebruik gemaakt van de mogelijkheid om per mail een reactie te geven. Ook zijn vier ondernemers die geen gebruik maken van de ruimte voor de zondagopenstelling aanvullend bevraagd.

Naast het bevragen van de ondernemers is navraag gedaan naar de effecten op het schoonmaakbeleid van het centrum in Emmeloord.

De inhoud van de evaluatie

Tijdens de evaluatie zijn de volgende punten besproken:

- Heeft u de geboden ruimte benut / bent u elke zondag open?
- Wat verwachtte u ervan en heeft dit tot het voor u gewenste resultaat geleid?
- Niet alle winkels zijn in de centra elke zondag open. Maakt u onderling afspraken over wanneer de winkels gezamenlijk open zijn?
- Wij hebben begrepen dat de meeste winkels (in de Lange Nering) proberen om op de laatste zondag van de maand open te zijn. Merkt u verschil in het bezoekersaantal op de laatste zondag van de maand in relatie tot de overige zondagen?
- Hoe kijkt u aan tegen eventueel meer regie?
- Ziet u hier een rol weggelegd voor bij voorbeeld gemeente of ondernemers zelf?
- Heeft u nog aandachtspunten zoals de schoonmaak?

De uitkomst van de evaluatie

Ervaringen van ondernemers

De aanwezige ondernemers hebben hun winkel sinds de aanpassing van de winkeltijdenverordening op zondag geopend. Een aantal ondernemers is elke zondag open en een aantal één zondag per maand, zoals voor de zondagopenstelling ook het geval was.

We maken bij de beschrijving van de opbrengsten van de evaluatie onderscheid tussen ondernemers die gebruik maken van de ruimte voor de zondagsopenstelling en ondernemers die hier geen gebruik van maken.

➤ Ondernemers die gebruik maken van de ruimte voor de zondagopenstelling

Bouwmakten, supermarkten, woonboulevard en tuincentrum

De aanwezige ondernemers bij de evaluatie hebben nagenoeg allen hun winkels geopend op zondag. De winkeltijden verschillen nog per winkel/gebied. De aanwezige ondernemers ervaren de zondagopenstelling als zeer positief. Redenen hiervoor zijn:

- Meer klanten (geen 'weglek' meer naar andere gemeenten)
- Omzetstijging
- Betere spreiding van klanten en werkzaamheden over de week
- Minder derving / voedselverspilling

Vooraf voor scholieren is werken op zondag praktisch en financieel aantrekkelijk

De Lange Nering

Het betreft hier de (kleine) zelfstandigen en franchisenemers, geen supermarkten.

De winkels in het centrum van Emmeloord zijn niet elke zondag geopend.

Een groot deel van de winkels is wel op de laatste zondag van de maand open. Stichting CME stuurt hier op aan. Voor de ondernemers in het centrum is deze gezamenlijkheid prettig. Alle zondagen open is vaak lastig. Belangrijke reden hiervoor is dat goed personeel moeilijk te vinden is (zij kunnen geen scholieren inzetten).

Een aantal winkels in het centrum blijft gesloten op zondag vanwege bedrijfseconomische redenen, maatschappelijke overwegingen, personeelstekort of geloofsovertuiging.

Dat niet alle winkels open zijn op de laatste zondag van de maand schept verwarring en wordt door de klanten niet altijd gewaardeerd. Ondernemers horen dat regelmatig van hun klanten.

De mensen die op zondag winkelen, komen meer voor de beleving. Zij besteden daardoor vaak meer. Stichting CME zet zich met de ondernemers in om de koopzondag op de laatste zondag van de maand nog aantrekkelijker te maken.

Ondernemers in de dorpen (open elke zondag)

De ondernemers van Jumbo Marknesse (aanwezig bij de evaluatie) en Spar Creil (reactie per email) maken ook gebruik van de geboden ruimte en zijn op zondag open. Zij ervaren dit als positief. Redenen hiervoor zijn:

- De positieve reacties van klanten
- Er is groei te zien in de omzet
- De aanloop wordt steeds groter (ook vanuit toeristen). Dit gaat niet ten koste van andere dagen.

➤ *Ondernemers die geen gebruik maken van de ruimte voor de zondagopenstelling*

De ondervraagde ondernemers die geen gebruik maken van de ruimte voor de zondagopenstelling hebben hiervoor verschillende redenen: geloofsovertuiging, persoonlijke afwegingen en/of maatschappelijke redenen.

De ervaringen van de zondagopenstelling zijn wisselend binnen deze groep ondernemers. Drie van de vier ondervraagde ondernemers geven aan geen omzetverlies te hebben sinds de zondagopenstelling. Eén ondernemer heeft wel omzetverlies.

In de dorpen en buiten het centrum van Emmeloord behouden de ondernemers veelal hun vaste klanten. Aangegeven wordt ook dat er respect is voor elkaars beweegredenen om wel of niet open te gaan.

Over het feit dat ondernemers zelf de regie hebben om wel of niet open te gaan, wordt door deze ondernemers verschillend gedacht. Drie ondernemers geven aan dat zij geen regierol zien voor de gemeente in deze; één ondernemer vindt dat gemeente meer regie moet nemen om de zondagsrust in ere te houden.

Aandachtspunten

➤ **Schoonmaak**

In het centrum van Emmeloord zijn de winkels iedere laatste zondag van de maand geopend. Een aantal winkels (zoals supermarkten) zijn elke zondag open. De schoonmaak is in het laatste weekend van de maand hierop aangepast: in plaats van zaterdagochtend wordt het centrum aan het eind van de (zaterdag)middag schoongemaakt.

Stichting CME geeft aan dat dit een verbetering is. Toch blijft het een aandachtspunt; het centrum is niet altijd even schoon voordat de koopzondag van start gaat. Dit heeft ook te maken met het uitgaansleven op zaterdagavond.

Gemeente en stichting CME zijn in gesprek om de schoonmaak in het centrum van Emmeloord te verbeteren.

Wat we zien is t dat ondernemers en omwonenden steeds vaker hun verantwoordelijkheid nemen door bijvoorbeeld prullenbakken vaker te legen en zwerfvuil op te ruimen.

➤ **Communicatie**

Duidelijke communicatie en het aantrekkelijk maken van de koopzondag door het opzetten van acties kan helpen om meer bezoek naar het centrum van Emmeloord te trekken op de laatste zondag van de maand. Stichting CME pakt dit op met de ondernemers in het centrum.

➤ **Afstemming openingstijden**

Niet alle winkels hebben dezelfde openingstijden op zondag. Dit scheidt soms verwarring bij de bezoekers. Communicatie hierover met de klanten en eventuele afstemming onderling is een aandachtspunt. De ondernemers pakken dit zelf op.

Samenvattend

Ruimte voor ondernemen

Het doel van de verruiming van de winkeltijdenverordening was om ondernemers meer ruimte te bieden om zelf te bepalen welke winkeltijden het beste passen in hun bedrijfsvoering. Er werd rekening gehouden met het feit dat niet elke ondernemer gebruik zou gaan maken van deze ruimte. Uit de evaluatie blijkt dit inderdaad zo te zijn. Een deel van de ondernemers maakt gebruik van de mogelijkheid om hun winkel op elke zondag of een deel van de zondagen te openen. Er zijn ook ondernemers die hun winkel op zondag gesloten houden. Uit de evaluatie blijkt dat de ondernemers elkaar de ruimte gunnen en onderling respect hebben voor de verschillende keuzes die er worden gemaakt.

Effecten van de zondagopenstelling

Binnen de raad was er zorg dat de ruimte voor de zondagsopenstelling ten koste zou gaan van de kleinere ondernemers of de ondernemers die hier geen gebruik van maken. Uit de evaluatie blijkt dat de meeste ondervraagde ondernemers dit niet als zodanig ervaren. Zij ondervinden tot op heden geen nadelige effecten van het feit dat collega's wel open zijn op zondag. De ondernemers in de dorpen hebben veelal vaste, trouwe klanten die begrip en respect hebben voor de keuze van de ondernemer om de winkel op zondag gesloten te houden. Ook vanuit klanten krijgen zij amper negatieve opmerkingen.

Regievoering

Ondernemers hebben sinds het verruimen van de winkeltijden zelf de regie om invulling te geven aan de zondagopenstelling. Dit wordt door ondernemers verschillend ingevuld. Voor het centrum van Emmeloord is het nog zoeken naar de juiste invulling. Ondernemers kijken hoe zij dit gezamenlijk nog beter vorm kunnen geven. De regie ligt bij stichting CME.

Ondernemers die open zijn op zondag geven aan waardering hebben voor het feit zij zelf de regie hebben gekregen. Zij geven aan dat meer regie vanuit de gemeente niet wenselijk is. Vanuit de ondernemers die niet open zijn op zondag wordt hier wisselend over gedacht.

Bijlage

- Verslag evaluatie koopzondagen en aanvullende gesprekken